

KONSTITUTSIYA –ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Sobirova Robiyaxon Dilshod qizi

*Toshkent Amaliy Fanlar Universiteti, 1- kurs talabasi
e-mail: sbrvfaas@gmail.com*

Annotatsiya

Ushbu maqolada Konsititutsiya oliy qomusimiz ekanligini , konsitutsiya borki hayotimiz farovon bo'lishi tahlil qilinadi .Konstitutsiyaviy-huquqiy me'yorlarning demokratik boshqaruv, inson huquqlari kafolatlari va ijtimoiy-iqtisodiy farovonlikni ta'minlashdagi strategik o'rni ilmiy tahlil qilinadi. Tadqiqot komparativ-huquqiy, institutsional va normativ tahlil metodlari asosida amalga oshirildi. Natijalarga ko'ra, Konstitutsiya davlat va jamiyat barqarorligining asosiy huquqiy determinanti, fuqarolik jamiyatini rivojlantirishning poydevori va farovon hayotning kafolati ekanligi tasdiqlandi.

Kalit so'zlar: Konstitutsiya, konstitutsionizm, huquqiy davlat, fuqarolik jamiyati, inson huquqlari, demokratik institutlar, ijtimoiy siyosat, normativ-huquqiy tizim.

Kirish

Konstitutsiyaning shakllanishi qadim qadim asrlarga borib taqaladi , azal azallardan konsititutsiya davlat boshqaruvida juda kuchli ro'l o'ynaydi. Konstitutsiya har qanday demokratik huquqiy davlatning oliy yuridik kuchga ega normativ-huquqiy negizi bo'lib, unda suverenitet, hokimiyatlar bo'linishi, huquqiy tartibot va inson huquqlarining fundamental kafolatlari mustahkamlana ⁴¹⁹ .Konstitutsionizm nazariyasi davlat hokimiyati faoliyatining huquq bilan chegaralanishi, fuqarolarning konstitutsiyaviy huquqlarini kafolatlash va siyosiy tizimning legitimligini ta'minlash tamoyillariga asoslanadi. O'zbekistonning zamonaviy konstitutsiyaviy modeli demokratik islohotlar, iqtisodiy modernizatsiya va fuqarolik jamiyati institutlari rivojining huquqiy asosini shakllantiruvchi muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.⁴²⁰

Metodologiya

Ilmiy maqola yozish jarayonida quyidagi metodlardan foydalangan holda natijalar sarhisob qilindi.

Normativ-huquqiy tahlil. Konstitutsiyaning moddiy-huquqiy normalari, huquqlar tizimi va davlat organlari vakolatlari tizimli tahlil qilindi.

Komparativ-huquqiy metod. Turli davlatlarning konstitutsion modellaridagi huquqiy kafolatlar solishtirildi, xususan, Germaniya, Fransiya va Koreya Respublikasi konstitutsiyalari misol sifatida o'rganildi.

Institutsional yondashuv. Hokimiyatlar bo'linishi tizimi, konstitutsion nazorat organlari va demokratik institutlarning funksional roli tahlil qilindi.

Analitik-prognostik metod. Konstitutsiyaviy islohotlarning uzoq muddatli ijtimoiy-iqtisodiy ijobiy ta'sirini baholash uchun analitik prognozlar qo'llandi.

⁴¹⁹ Karimov, I. A. *O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik va taraqqiyot shartlari.* – Toshkent: O'zbekiston, 1997.

⁴²⁰ G'afurov, O. *Konstitutsiyaviy huquq asoslari.* – Toshkent: Istiqlol nashriyoti, 2019.

Natijalar

Ilmiy maqolani yozish jarayonida kerakli metodlardan foydalangan holda quyidagi natijalar kelib chiqdi. Fundamental huquqlar tizimi mustahkam huquqiy asosga ega ekanini aniqlandi-konstitutsiyada belgilangan shaxs erkinligi, mulk daxlsizligi, ijtimoiy himoya huquqi va ta'lim olish huquqlari fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshiradi. Hokimiyatlar bo'linishi institutsional muvozanatni ta'minlaydi-qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud hokimiyati o'rtasidagi tormozlar va muvozanat mexanizmlari siyosiy barqarorlikning konstitutsion kafolatidir. Konstitutsiya farovonlik siyosatining normativ negizini yaratadi- Ijtimoiy davlat konsepsiyasi, mehnat munosabatlari, minimal ijtimoiy standartlar va ekologik xavfsizlik kabi me'yorlar farovon hayot shartlarini ta'minlaydi. Konstitutsiyaviy islohotlar jamiyatning modernizatsion rivojlanishiga xizmat qiladi-amalga oshirilgan islohotlar davlat boshqaruvining ochiqligi va samaradorligini oshirib, fuqarolarning boshqaruvda ishtirokini kengaytirdi.

Muhokama

Konstitutsiya siyosiy-huquqiy tizimning markaziy instituti bo'lib, undagi tamoyillar fuqarolik jamiyati rivoji, davlat boshqaruvining legitimligi va ijtimoiy farovonlikning kafolati sifatida xizmat qiladi.⁴²¹

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki:

- ✓ konstitutsion normalarning ustuvorligi huquqiy davlatning shakllanishini ta'minlaydi;
- ✓ demokratik institutlarning faoliyati Konstitutsiya bilan izchil bog'langan;
- ✓ iqtisodiy erkinlikning konstitutsiyaviy kafolatlanishi farovonlik indikatorlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi
- ✓ konstitutsiyaviy nazorat organlarining mustaqilligi siyosiy tizimning barqarorligiga xizmat qiladi⁹.

O'zbekistonning konstitutsiyaviy modernizatsiyasi ijtimoiy transformatsiyaning strategik yo'nalishlarini belgilab, davlat va jamiyat o'rtasidagi ijtimoiy shartnoma sifatidagi Konstitutsiyaning ahamiyatini kuchaytirmoqda. Bugungi kunda ko'plab davlatlar siyosiy islohotlar, modernizatsiya va demokratik institutlarni kuchaytirish jarayonidan o'tmoqda. Shu sababli konstitutsion islohotlar, ularning erkinlik va farovonlikka ta'siri yanada dolzarb bo'lib bormoqda.

Xulosa

Konstitutsiya erkin va farovon hayotning bosh manbai sifatida nafaqat huquqiy, balki siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan ham strategik ahamiyatga ega. Mavzu dolzarbligi shundan iboratki, Konstitutsiya orqali davlat va jamiyatning kelajak yo'nalishi, insonlarning turmush sifati va jamiyatning farovonligi belgilanadi. Mavzuni tahlil qilar ekanmiz Konstitutsiya Jamiyat hayotida naqadar muhim ekanligini, Konstitutsiya Erkin va farovon hayot ustuni ekanligi- rad qilib bo'lmaydigan xulosadir. Tadqiqot asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi:

1. Konstitutsiya davlat va jamiyatning huquqiy barqarorligini ta'minlovchi fundamental normativ-huquqiy institutdir.
2. Hokimiyatlar bo'linishi prinsipi siyosiy tizimning institutsional muvozanati va samaradorligini oshiradi.
3. Konstitutsion me'yorlar ijtimoiy farovonlik, inson huquqlari kafolati va iqtisodiy erkinliklar uchun zarur huquqiy asos yaratadi.

⁴²¹ To'laganov, A. *Fuqarolik jamiyati va demokratik islohotlar nazariyasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.

4. Konstitutsiyaviy islohotlar modernizatsiya jarayonlarining drayveri sifatida demokratik institutlarni mustahkamlaydi.

Shunday qilib, Konstitutsiya erkin va farovon hayotning huquqiy poydevori va davlat taraqqiyotining strategik garovidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov, I. A. *O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik va taraqqiyot shartlari*. – Toshkent: O'zbekiston, 1997.
2. Mirziyoyev, Sh. M. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Mirziyoyev, Sh. M. *Inson qadri ulug'langan jamiyatda farovon hayot bo'ladi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
4. G'afurov, O. *Konstitutsiyaviy huquq asoslari*. – Toshkent: Istiqlol nashriyoti, 2019.
5. Saidov, A. X. *Inson huquqlari bo'yicha xalqaro huquq*. – Toshkent: Adolat, 2018.
6. To'laganov, A. *Fuqarolik jamiyati va demokratik islohotlar nazariyasi*. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2020.
7. Abdullayev, A., Jo'rayev, N. *O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy huquqi*. – Toshkent: Innovatsiya, 2022.
8. *O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi*. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
9. Bobojonov, R. *Huquqiy davlat: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2021.